

РОЗДІЛ 1. Сприяю добробуту

Урок 2. Показники добробуту

Обговорюємо епіграф до теми — "Шукай правду, а не прибутку. Справжній добробут є тільки тоді, коли отриманий завдяки твоїй праці, яка принесла користь і щастя іншим. Наслідуй засаду не «інвестиції — бізнес — прибуток», а «мудрість — творчість — добробут»" *Андрей Шептицький, український церковний, культурний і громадський діяч.*

Запитання для обговорення з учнями

- Що для вас означає "правда"? Чи завжди вона узгоджується з матеріальним прибутком?
- Як ви розумієте вислів "справжній добробут"? Чим він відрізняється від фінансового успіху?
- Чи можна досягти матеріального добробуту, якщо керуватися лише бажанням прибутку?
- Чи доводилося вам чи вашим родичам жертвувати внутрішнім балансом заради фінансового прибутку? Як гадаєте, що людина відчуває при цьому? Який висновок можна зробити?
- Наведіть приклад події, коли вибір правди, а не прибутку став наслідком справжнього добробуту.
- Чи можливий "справжній добробут" без гармонії з оточенням і власними цінностями?
- А що для вас важливіше — фінансова вигода чи праця, яка принесла користь і щастя іншим? Чому?

Скориставшись **методом ПРЕС**, подискутуйте з учнями про наслідки вибору прибутку та моралі.

Отже, гонитва за прибутком без дотримання моральних принципів часто призводить до конфліктів, розчарувань і втрати довіри. Тимчасові вигоди можуть здаватися успіхом, але лише ті люди та спільноти, для яких правда є вищою цінністю і котрою вони керуються в житті, досягають процвітання і поваги.

Варто запропонувати учням навести приклади застосування мудрих слів Андрія Шептицького у повсякденному житті. Наприклад,

- у навчанні: шукати знання для розвитку мислення, а не лише для отримання високих оцінок чи рейтингів;
- у повсякденному житті: підтримувати принципи доброти, допомоги і справедливості навіть тоді, коли це "не вигідно";
- у роботі: надавати перевагу чесним стосункам із клієнтами та партнерами, а не хитрим схемам.

Андрій Шептицький закликає спрямовувати зусилля не на миттєву вигоду чи матеріальний зиск, а на пошук істини і духовного змісту. У сучасному світі, де часто цінують швидкий прибуток, ця порада є моральним орієнтиром для кожного. Справжній добробут людини вимірюється не грошима, а тим, наскільки вона чесно, справедливо і відповідально живе. Коли ми обираємо мораль та істину, то будуємо внутрішню гармонію, яку матеріальні багатства не забезпечать.

Справжнє багатство людини полягає в її духовності, чесності та пошуку істини. Коли ми ставимо правду понад прибуток, то не тільки робимо правильний вибір для себе, а й позитивно впливаємо на оточення, адже творимо суспільство, де панує взаємоповага й довіра. Отже, прибуток — тимчасовий, правда — вічна.

Щоб ефективно вивчати комплексність поняття добробуту, на уроці можна використовувати інтерактивні, творчі та проблемні методи. Вони допоможуть підліткам дослідити добробут із різних сторін, залучаючи як раціональні, так і емоційні аспекти.

Запропоновані методи і прийоми допомагають учням не лише вивчити теоретичні питання, а й сприяють усвідомленню, як застосовувати знання на практиці, що є ключовим для формування життєвих компетентностей учнів.

Чому поняття добробуту є комплексним? Чи можна оцінити добробут за одним показником? Чому важливий комплекс показників добробуту? Шукаючи з учнями відповіді на ці проблемні питання, можна використовувати наступні форми роботи.

Мозковий штурм "Шукаємо асоціації до слова «добробут»"

Мета: активізувати попередні знання учнів, виявити, які асоціації у них виникають щодо поняття "добробут".

Запропонуйте учням написати або проговорити слова та фрази, які спадають на думку, коли вони чують слово "добробут". Запишіть усі ідеї на дошці, не критикуючи їх.

Після завершення мозкового штурму разом з учнями класифікуйте слова на групи: "гроші", "стосунки", "здоров'я", "освіта", "хобі" тощо. Це допоможе візуалізувати багатовимірність поняття "добробут".

Створення "мапи добробуту"

Мета: візуалізувати комплексність поняття "добробут" в індивідуальному або колективному розумінні.

Дайте учням великі аркуші паперу, маркери, стікери та вирізки з журналів. Запропонуйте їм створити "мапу добробуту", на якій потрібно відобразити усі його аспекти: від фізичного здоров'я і навчання до стосунків з оточенням та емоцій. Учні можуть малювати, писати ключові слова, клеїти зображення тощо. Після завершення групи презентують мапи класу.

Чи можна оцінити добробут за одним показником? Чому важливий комплекс показників добробуту? Що є показниками добробуту дітей? Шукаючи з учнями відповіді на ці проблемні питання, можна використовувати наступні форми роботи.

Вправа "Колесо добробуту"

Мета: показати, що добробут складається з багатьох компонентів, і дати учням інструмент для самооцінювання.

Роздайте учням шаблон "колеса добробуту", розділеного на сектори ("Здоров'я", "Стосунки", "Навчання", "Фінанси", "Емоції" тощо).

Попросіть підлітків оцінити свій рівень задоволеності кожним сектором за шкалою від 1 до 10 і зафарбувати відповідну частину сектора.

Запропонуйте обговорити результати, давши відповіді на запитання:

- Чи є побудоване колесо збалансованим?

- Чи потрібно покращити якусь сферу, щоб добробут був повнішим?

Мініпроект "Історія добробуту"

Мета: навчити учнів аналізувати, як змінювалося розуміння добробуту впродовж життя однієї людини або суспільства.

Об'єднайте учнів у групи. Кожна група може взяти інтерв'ю у старших родичів, щоб дізнатися, що для них означав добробут у різні періоди життя (дитинство, юність, доросле життя). Учні можуть дослідити також, як уявлення щодо добробуту в минулому відрізнялися від сучасних уявлень.

Результати презентуються у вигляді коротких доповідей, плакатів чи відео.

Вправа "Цінності та потреби"

Мета: поглибити розуміння евдемонічного добробуту, який ґрунтується на цінностях та сенсі життя.

Запропонуйте учням написати на аркуші 5-7 своїх найважливіших цінностей (наприклад, "чесність", "сім'я", "розвиток"). Потім попросіть з'єднати кожную цінність із конкретними діями, які вони можуть робити для її реалізації.

Обговоріть, як слідування власним цінностям впливає на їхнє почуття щастя та задоволеності.

Дискусія "Добробут: об'єктивне чи суб'єктивне?"

Мета: стимулювати критичне мислення щодо вимірювання добробуту.

Почніть із пошуку відповіді на питання: "Чи можна сказати, що людина багата, але нещаслива?". Запропонуйте учням розглянути різні аспекти: матеріальні (об'єктивні) та психологічні (суб'єктивні). Організуйте дебати, де одна група доводить, що добробут — це насамперед об'єктивні показники (дохід, майно), а інша — що це суб'єктивне відчуття задоволеності.

Підсумуйте, що добробут — це взаємодія обох аспектів.

Практика "Щоденник вдячності"

Мета: наочно показати учням що саме і як впливає на емоційний добробут.

Протягом тижня (або певного часу) попросіть учнів щодня записувати 3 речі, за які вони вдячні. Наприкінці тижня обговоріть, як така практика впливає на їхній настрій та загальне самопочуття.

Вправа-інсценування "Як ви вважаєте?"

Щоб підлітки краще усвідомили вплив на добробут різних чинників, запропонуйте їм вправу-інсценування. Умовно розділіть клас на дві частини і до кожної подайте таблички "Погоджуюся" і "Не погоджуюся".

Заздалегідь підготуйте та запишіть на аркушах паперу А-4 твердження про показники суспільного добробуту (економічного, соціального, екологічного). Відтак зачитуйте послідовно кожне твердження та кладіть аркуш з ним посеред класу. Після кожного прочитаного твердження попросіть учнів обрати: згодні / не згодні вони з ним. Обравши твердження, підлітки мають перейти в ту частину класу, яка відповідає їх вибору. Підсумуйте результати роботи.

Орієнтовні запитання для обговорення:

- Наскільки складно було в деяких випадках обирати твердження?
- Чи змінювали ви свій погляд? Чому?
- Чи є твердження, щодо вибору яких ви сумніваєтеся?
- Які твердження слід обговорити детальніше?

Вправа "Завершення речення"

Як підсумок вивчення теми, запропонуйте учням завершити речення:

Добробут є багатограним явищем, тому що ...

Події у світі змінюють життя окремих країн, оскільки ...

Оцінити добробут за одним показником не можна, бо ...

Валовий внутрішній продукт на душу населення не висвітлює добробут громадян уповні через те, що

Показниками добробуту підлітків є: ...